

KARADENİZ BÖLGESİ'NDE “KURT AĞZI BAĞLAMA”

Prof. Dr. Necati DEMİR

Kurt Ağzı Bağlama İnancı, Türkiye'nin hemen her bölgesinde karşımıza çıkmaktadır. *Kurt ağzı bağlama geleneği* yakın zamana kadar köylerimizde çok yaygındı. Yaşı ellinin üzerinde olan herkes bunu iyi bilir.

Her bölgede farklı veya benzer bir uygulama ile karşımıza çıkan *kurt ağzı bağlama* konusunda yeterli araştırma yapılmamıştır.

Kurt ağzı bağlama, hayvan/lar dağda veya yaylada kaybolduğunda, kurdun bu hayvanı parçalamaması ve bulunup gelmesi için inanç gereği bu işi bilen ve okuyan kişiye yaptırılan bir tür uygulamadır.

Orta Asya Türklüğünde de aynı inanç olduğuna göre bu uygulama eski bir Türk kültürü unsurudur.

Kırsal kesimde yerleşik olan köylüler, özellikle hayvancılıkla uğraşmaktadır. Davarlarını hastalıklara, hırsızlara, yırtıcı hayvanlara karşı korumak için bazı önlemler alırlar. Hastalık için veterinerine başvurulur ve ilaç alınır. Hırsızlara karşı köpek beslenir, kapılar kilitlenir. Kurtlara karşı önlem almak oldukça zordur. Çünkü hayvan sürüleri yaylalarda çok geniş bir alana serpilerek otlamaktadırlar. Çoban köpekleri, bunca geniş alanı koruyamadığı gibi, bazen de kurtlara güçleri yetmemektedir.

Öyle görünüyor ki insanlar güçlerini aşan kurt sorununa binlerce yıl önce çözümler aramışlar. Sonunda kurtların ağzını bağlamada karar kılmışlar. Kurtların ağzı bağlanacak ama nasıl? Manevî bir güçten yardım beklemekten başka çözüm de bulamazlar. (bulamamışlar.) Koşmuşlar derin hocaların, dedelerin yanına. Kimileri muska yazmış, kimileri bıçağın ağzını kapatarak kurtların ağzını kapattığını düşünmüş.

“*Kurtta, Azrail tüyü var.*” denir ve gören kişi ve hayvanı korku sarar. Sürüye kurt girmemesi için de kurt ağzı bağlattırılmakta, dua edilerek düğüm atılan ip hayvana takılmaktadır. Ancak yine de sürünün belli bir kısmı kurdun rızkı olarak ayrılmaktadır. Kurt ağzını bağlayan hoca dahi: “*Tanrı kurdun rızkını ayırmış.*” diyerek bağlar. “*Zaten yaratılıştta da Allah tüm varlıkların hakkını ayırmış, kurdun hakkını ise unutmuş. Kurt, Allah'a ben nereden geçimimi sağlayacağım diye sorunca; Allah, sen de kullarımdan geçimini sağlayacaksın, demiş ve kurdu yörüklerin peşine takmış. O günden*

beri kurda ne zaman yaylaya çıkacaksın diye sorduklarında kurt, yörük emmilerime bağlı diye cevaplanmış.”

İran Türkmenlerinde ve Kaşkay Türklerinde *kurt ağzı bağlama* inanç ve uygulaması yaşamaktadır. Kaşkay Türklerinde *ihlâs*, *kulabbinrasi*, *kulabbinfelak* sureleri okunur ve her okunuşta çakı bıçağına üflenir. Çakının ağzı bağlanır (çakı bıçağı kapatılır.) “Bu bıçak ile birlikte kurdun da ağzı bağlandı.” denilir.

Kurban S. Badahşan’dan alınan bilgiye göre de İran Türkmenleri kurdun ağzını bağlamak için bildiği duaları okur, bıçağına üfler ve bu bıçağı toprağına saplar. Böylece kırdaki kalmış koyun, eşek ve diğer evcil hayvanlar korunmuş olur. Kurt onlara zarar verememiş olur. Ayrıca İran Türkmenlerinden “kurdu anarsan kurtla karşılaşırın” inancı vardır.

Karaçay ve Malkarların *Kurt Ağzı Bağlama Duası* vardır. Karaçay-Malkarlılar Totur’dan yardım dilerler. Gece ağıldaki koyunlara kurtların saldırmaması için, Karaçay-Malkarlılar önce ellerine bir balta alarak üç kere “*börü avzu baylayık*” (kurt ağzı bağlayalım) derler. Sonra baltaya üç kere tükürüp, şu duayı okuduktan sonra baltayı bir ağaç kütüğüne saplarlar:

<i>Callısa, kanlısa</i>	Kurtsun, düşmansın
<i>Avzung kuruşsun</i>	Ağzın felç olsun
<i>Tişlerin birbirine kırışsin</i>	Dişlerin birbirine kenetlensin
<i>Aştotur amin desin</i>	Aştotur amin desin
<i>Apsatı kabul etsin</i>	Apsatı kabul etsin

Karadeniz Bölgesi’nde “kurt ağzı bağlama” uygulaması:

Bu bölgede, hayvanlar dağda kaybolduğı zaman kurt ağzı bağlanır. Kurtların ağzı dua, muska veya bıçak ile bağlanmaktadır.

Köy sakinlerinden birinin hayvan/ları (inek, koyun, eşek, tosun, vs.) akşam olmasına rağmen eve dönmemişse, yani “yitik” ise, gece boyu bulunamayacağı kesin ise, köyün belli (bu konuda yetkin, kendini kanıtlamış) kişilerine gidilir.

Hayvanı kaybolan kişi, ağzı dualı veya yaşlı birine giderek “*Kurdun ağzını bağlaması*”nı ister. Yaşlı kişi eline bir ip alarak, “*Kulhuvallahü Ahad ve Elham, Vessemcu*” dualarını okur. Her okuyuşta ipliğıe bir düğüm atar. Üç düğüm olunca “*Ben şu dağdan, şuraya kadar bir sınır çizdim. Bu arada senin hayvanına bir şey olmaz, kurt da yemez.*” der ve “*Eğer sabah senin*

hayvan bulunup gelirse düğümleri çöz, yoksa günaha gireriz.” der. İp evin bir köşesine bağlanır ve hayvanın bulunmasına kadar çözülmez.

Bir başka uygulama da muska yazılmasıdır. Bir kâğıda dualar yazılmakta, kâğıt kapatılmakta, dua okunarak muska ipe sarılmaktadır. Galiba ipin muska kâğıdına sarılması ile kurdun ağzı arasında bağlantı kurulmaktadır.

Diğer bir yol ise bıçak ağzı kapatmaktır. Yaşlı kişi, ayet / dua okuyarak açılır kapanır bir çakı bıçağının ağzını kapatır, ipe bağlar. Koyunlar dağda kaldığı zaman: “*Şu dağdan şu dağa kurt ağzı bağlayalım.*” denir.

İnanca göre o bıçak açılmadığı sürece kurt o hayvanı yiyemez. Sabah olunca bıçağın ağzı açılır. Sabah olduğunda bıçağın ağzını kapalı tutmak günahdır.